

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО НАПРЯМУ

«ЧАРІВНА ЧИТАНКА»

Початковий та основний рівні,
3 роки навчання

Київ 2025

Схвалено педагогічною радою Українського державного центру позашкільної освіти, протокол № 2 від 30 квітня 2025 року

Автор:

Пасхалова Лариса Олексіївна – методист Українського державного центру позашкільної освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний світ вимагає від дитини не лише вміння читати та розуміти художній текст, але й здатності критично мислити, бачити в літературних образах наукові ідеї та технічні інновації. Казки, фантастичні твори та пригодницька література для дітей містять багатий потенціал для розвитку наукової уяви, інтересу до винахідництва та дослідницької діяльності.

Програма поєднує любов до книги з формуванням STEM-компетентностей, відкриває дітям світ літературних фантазій як простір для наукових відкриттів, моделювання, експериментів і творчих ідей. Навчання будується на поєднанні літературного читання, аналізу художніх текстів, творчих завдань та елементів науково-технічної діяльності. У центрі уваги – розкриття того, які інновації та наукові відкриття передбачені у літературі реалізуються у сучасному світі. Діти вчаться бачити зв'язок між вигаданим і реальним, між «чарівним» і «науковим».

Навчальна програма реалізується в гуртках, секціях, творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти науково-технічного напрямку та спрямована на дітей від 7 до 10 років.

Мета навчальної програми – формування ключових і предметних компетентностей у сфері науково-технічної творчості через інтеграцію дитячої літератури, фантастики й казок з елементами дослідницької, проєктної та творчої діяльності.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальної, яка передбачає розвиток читацької культури та навичок роботи з художнім і науково-популярним текстом; ознайомлення з науковими ідеями, закладеними в дитячій літературі; формування уявлення про взаємозв'язок літератури, науки й техніки.

творчої, яка передбачає розвиток уяви, креативності, здатності до створення власних історій та технічних ідей; виконання творчих експериментів з книжкою (створення моделей, ілюстрацій, простих винаходів, дослідів).

дослідницької, яка передбачає формування навичок спостереження, аналізу, порівняння, висування гіпотез; застосування знань з природничих і технічних наук у практичних завданнях; набуття досвіду в командних STEM-проєктах.

соціальної та громадянської, спрямованих на виховання відповідального ставлення до читання та навчання; формування української національної та громадянської ідентичності через знайомство з творами українських письменників і винахідників; розвиток умінь працювати в групі, презентувати результати своєї діяльності.

Програма передбачає навчання у групах початкового та основного рівнів. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин:

початковий рівень (2 роки навчання): 1-й – 144 год. (4 год./тиждень),

2-й – 144 год. (4 год./тиждень);

основний рівень (1 рік навчання) – 144 год. (4 год./тиждень).

Освітній процес організовано у формі інтегрованих занять, що поєднують: роботу з літературою (читання, обговорення, аналіз текстів); практичні експерименти й моделювання (створення простих технічних моделей, експериментів за мотивами творів); творчі завдання (малюнки, комікси, міні-книги, казкові наукові проєкти); групові ігри, вікторини, квести. Заняття спрямовані на утвердження української національної ідентичності, популяризацію творів українських письменників і винахідників, інтеграцію культурних і наукових цінностей у виховний процес.

Програма гармонійно поєднує знання з різних дисциплін та забезпечує їх міжпредметні зв'язки: література й мова (читання, аналіз, творчі перекази); природничі науки (фізика, біологія, астрономія); математика (логіка, моделювання, розрахунки в експериментах); технічна творчість (STEM-проєкти, моделювання, робототехніка); мистецтво (малювання, ілюстрації, театралізація).

Форми роботи: групові та індивідуальні заняття, майстер-класи, літературно-технічні квести, виставки робіт, захист проєктів.

Методи навчання: інтерактивні (дискусія, мозковий штурм, рольові ігри), дослідницькі (експерименти, моделювання), творчі (створення власних текстів і моделей).

Засоби навчання: книги, науково-популярні матеріали, мультимедійні ресурси, конструктори, лабораторні набори, ілюстративні матеріали.

Формами контролю за результативністю навчання є поточний контроль (спостереження за роботою, участь у дискусіях, виконання завдань); тематичний контроль (захист міні-проєктів, презентації творчих робіт); підсумковий контроль (підготовка колективних та індивідуальних підсумкових проєктів, виставки, вікторини).

Навчально-методичне забезпечення: дидактичні матеріали, науково-популярні та художні книги для дітей, картки-завдання.

Матеріально-технічне забезпечення: мультимедійне обладнання, набори для експериментів, конструктори, папір, кольорові матеріали, канцелярське приладдя.

Інформаційне забезпечення: електронні ресурси, дитячі енциклопедії, навчальні відео.

З метою розвитку та підтримки обдарованих і талановитих вихованців, здобуття ними практичних навичок і для задоволення їхніх потреб у професійному самовизначенні поряд із груповими, колективними формами роботи здійснюється індивідуальна робота з учнями під час підготовки до змагань, виставок та інших організаційно-масових заходів. Створюються умови для диференціації та індивідуалізації навчання відповідно до творчих здібностей, обдарованості, віку, психофізичних особливостей, стану здоров'я вихованців.

Програма є орієнтовною. За необхідності керівник гуртка може внести до програми зміни, які не повинні впливати на загальний зміст навчальної програми. Незмінними мають залишатися мета, завдання та прогнозований результат освітньої діяльності. Навчальна програма може бути реалізована за

участі ветеранів війни як народних умільців, що сприятиме їх реінтеграції та соціалізації в суспільство.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Світ книги і читання	2	2	4
3.	Казкові герої та чарівні предмети	12	12	24
4.	Подорожі й відкриття у казках	12	12	24
5.	Українська народна казка як джерело знань	8	10	18
6.	Наука у чарівних історіях: жива вода, літаючі килими, чарівне дзеркало	14	16	30
7.	Творчі завдання та ігри	8	10	18
8.	Підсумковий проєкт «Моя перша чарівна книжка»	6	16	22
9.	Підсумок	2	-	2
Разом:		66	78	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи. Правила поведінки в колективі. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації робочого місця. Організаційні питання. Правила безпеки життєдіяльності.

Знайомство з бібліотекою.

2. Світ книги і читання (4 год.)

Теоретична частина. Що таке книга: від рукописів до сучасних видань. Будова книги: обкладинка, титульна сторінка, зміст, ілюстрації. Значення читання для розвитку уяви та мислення. Правила користування книгою. Бібліотека як місце зустрічі з книгою.

Практична частина. Екскурсія у бібліотеку/книжковий куточок. Вправи: «Як правильно перегортати сторінки». Гра «Знайди потрібну книгу» за змістом.

Створення власної «книжкової закладки-мрії».

3. Казкові герої та чарівні предмети (24 год.)

Теоретична частина. Українські народні казки. Казкові герої та їхні помічники. Чарівні предмети: чоботи-сороходи, килим-літак, шапка-невидимка. Наукові аналоги: транспорт, авіація, сучасні гаджети.

Практична частина. Малювання: казковий герой та його помічник. Створення колажу: «Казковий предмет – сучасний винахід». Конструювання моделі літаючого килима (з паперу чи тканини).

4. Подорожі й відкриття у казках (24 год.)

Теоретична частина. Подорожі у чарівні світи: у підземелля, на хмари, за тридев'ять земель. Казкові карти, чарівні компаси й дороги. Порівняння з географічними відкриттями: мандрівки мореплавців, дослідників, космонавтів.

Читання казок: «Пригоди барона Мюнхгаузена», «Летючий корабель», уривки з Жуля Верна (адаптовані).

Практична частина. Створення казкової карти подорожей героя. Гра-мандрівка «Казковий компас» (орієнтація за підказками). Інсценування подорожі героя (театралізовані ігри).

Конструювання макета казкового транспортного засобу.

5. Українська народна казка як джерело знань (18 год.)

Теоретична частина. Сюжети українських народних казок. Символіка казкових образів: вода, земля, вогонь, сонце. Народна мудрість у прислів'ях, приказках, загадках. Порівняння казкових образів із природними явищами (вітер, грім, веселка).

Практична частина. Читання й обговорення українських народних казок («Про жар-птицю», «Лисичка-сестричка»). Малювання ілюстрацій до казок. Вивчення прислів'їв та загадок у грі. Інсценізація казки у групах.

6. Наука у чарівних історіях: жива вода, літаючі килими, чарівне дзеркало (30 год.)

Теоретична частина. «Жива вода» у казках та сучасна медицина (ліки, лікувальні рослини). «Чарівне дзеркало» – сучасні екрани, смартфони. «Літаючий килим» – ідеї авіації та космосу. Приклади наукових винаходів, що нагадують казкові речі.

Практична частина. Досліди з водою (чиста і забруднена вода, очищення). Виготовлення «чарівного дзеркала» (аплікація з фольги, колаж).

Малювання «Я лечу на килимі-літаку».

Гра «Якби я винайшов чарівний предмет...» (діти презентують власні ідеї).

7. Творчі завдання та ігри (18 год.)

Теоретична частина. Як правильно читати вголос та виразно. Основи роботи з текстом: поділ на частини, головна думка.

Види казок: народні, авторські, чарівні, побутові.

Практична частина. Гра «Знайди головного героя». Читання з виразом у парах. Малювання коміксу за казкою.

Гра «Казковий пазл» (складання сюжету з карток).

8. Підсумковий проєкт «Моя перша чарівна книжка» (22 год.)

Теоретична частина. Що таке власний творчий проєкт. Як створити структуру книги: обкладинка, зміст, текст, ілюстрації. Приклади дитячих книжок-саморобок.

Практична частина. Написання короткої власної казки (індивідуально чи в групах). Малювання ілюстрацій до казки. Створення саморобної книжки: зшивання, оформлення. Презентація книжок перед групою (міні-виставка).

9. Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Читацька компетентність – дитина вміє уважно слухати і читати короткі казкові та оповідні тексти, відтворювати зміст, визначати головних героїв, чарівні предмети, події.

Пізнавальна компетентність – розрізняє реальні й фантастичні елементи, розрізняє жанри казки та фантастики; має початкове уявлення про наукові ідеї у казках (політ, чарівна сила, живі істоти).

Комунікативна компетентність – висловлює власні думки щодо прочитаного; бере участь у діалозі; презентує малюнки чи невеликі усні розповіді.

Творча компетентність – уміє створювати прості малюнки до прочитаних творів, придумувати нові деталі до казки, брати участь у театралізаціях.

Соціальна та громадянська компетентність – розуміє значення української народної та світової казки для культури; виховує повагу до національних традицій.

Початковий рівень, другій рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Мандрівки у світ фантазії	2	2	4
3.	Казка та наука: чарівні ідеї у світі винаходів	12	12	24
4.	Фантастичні подорожі у часі й просторі	12	12	24
5.	Фантастичні істоти і роботи: між казкою та технологіями	8	10	18

6.	Таємниці природи у казках і фантастиці	8	10	18
7.	Фантазії про майбутнє: від казки до наукової мрії	8	10	18
8.	Підсумковий проєкт «Фантастична книга моїх відкриттів»	10	24	34
9.	Підсумок	2	-	2
Разом:		64	80	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи. Правила поведінки в колективі. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації робочого місця. Організаційні питання. Правила безпеки життєдіяльності.

2. Мандрівки у світ фантазії (4 год.)

Теоретична частина. Що таке фантазія й уява, чому вони важливі для науки й мистецтва. Відмінність між казкою та фантастикою. Роль уявних світів у розвитку наукових ідей.

Практична частина. Вправи на усне малювання образів «Мій світ фантазії». Створення колективного постера «Країна Фантазія».

3. Казка та наука: чарівні ідеї у світі винаходів (24 год.)

Теоретична частина. Приклади наукових ідей у казках: чоботи-скороходи – транспорт; килим-літак – авіація; скатертина-самобранка – 3D-друк їжі. Як фантазія допомагає винахідникам.

Короткі історії про відкриття, натхненні мріями (наприклад: космос у Жуля Верна).

Практична частина. Гра «Вгадай сучасний винахід за казковим предметом». Малювання «Мій винахід із майбутнього». Створення міні-моделей (літак із паперу, коробки, конструктора).

Колективне обговорення: «Які чарівні предмети могли б допомогти у школі?».

4. Фантастичні подорожі у часі й просторі (24 год.)

Теоретична частина. Улюблені фантастичні сюжети: мандрівка в часі, подорож на інші планети. Твори Жуля Верна (адаптовані уривки). Уява про космос у минулому. Космос і сучасність: ракети, космічні станції, марсохід.

Практична частина. Створення «Космічного щоденника мандрівника» (діти записують, що побачили б на іншій планеті).

Колективний проєкт: «Ракета моєї мрії» (з конструктора, картону).

Інсценізація подорожі у майбутнє («зустріч із роботом»).

Малювання: «Мій день у 3000 році».

5. Фантастичні істоти і роботи: між казкою та технологіями (18 год.)

Теоретична частина. Казкові істоти: дракони, гноми, феї, велетні. Фантастичні створіння у сучасній літературі та кіно. Роботи – від фантастики до реальності. Сучасні роботи-помічники (пилососи, дрони, штучний інтелект).

Практична частина. Читання уривків і створення власних казкових істот. Малювання: «Мій фантастичний друг». Конструювання з ЛЕГО або паперу: «Робот із казки». Рольова гра «Я і мій робот-помічник».

6. Таємниці природи у казках і фантастиці (18 год)

Теоретична частина. Як у казках пояснювали природні явища: грім, блискавку, вітер, веселку. Фантастичні образи природи: говорячі тварини, дерева-охоронці, вогняні ріки. Сучасні наукові пояснення природних явищ.

Практична частина. Досліди з водою, повітрям, світлом (простий експеримент «веселка у склянці»). Малювання коміксу «Як народилася веселка». Колективне складання казки «Про сонце й місяць».

Гра-театралізація «Казкова погода»: уявне відтворення явища.

7. Фантазії про майбутнє: від казки до наукової мрії (18 год)

Теоретична частина. Яким уявляли майбутнє письменники-фантасти. Приклади сучасних винаходів, які раніше здавалися фантастичними (смартфони, роботи, літаючі авто). Значення мрії та уяви для майбутнього.

Практична частина. Гра «Місто майбутнього» (колективне створення моделі з підручних матеріалів). Малювання «Школа через 100 років». Презентація власних ідей: «Який винахід я хочу створити».

Створення колажу: «Фантастичне майбутнє».

8. Підсумковий проєкт «Фантастична книга моїх відкриттів» (36 год)

Теоретична частина. Що таке творчий проєкт та як його презентувати. Приклади дитячих книжок про фантазії та відкриття. Обговорення структури книги: оповідання, ілюстрації, обкладинка.

Практична частина. Написання короткого фантастичного оповідання (індивідуально або в групах). Ілюстрування власної історії. Оформлення «книги відкриттів» (зшивання, створення обкладинки).

Презентація проєктів: міні-виставка, читання уривків уголос.

8. Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Читацька компетентність – дитина читає й аналізує адаптовані уривки з фантастики, розпізнає у тексті фантастичні й наукові ідеї.

Пізнавальна компетентність – співвідносить казкові винаходи з сучасними технологіями (літак, робот, комп'ютер), має початкові знання про космос, подорожі, природні явища.

Комунікативна компетентність – уміє висловлювати власні ідеї в усній та письмовій формі, створює невеликі тексти-фантазії.

Творча компетентність – бере участь у створенні колективних проєктів (макети, малюнки, міні-досліди), розробляє власні ідеї майбутніх винаходів.

Соціальна та громадянська компетентність – формує відповідальне ставлення до довкілля через образи природи у казках і фантастиці; розвиває навички співпраці у групі.

Основний рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Казка надихає науковців	2	2	4
3.	Наукові ідеї у літературі: від фантастики до реальності	12	12	24
4.	Подорожі у незвідані світи: космос, океан, майбутнє	12	12	24
5.	Енергія у казках і науці	8	10	18
6.	Книга майбутнього: від рукопису до електронної	8	10	18
7.	Створення власної фантастичної історії	14	16	30
8.	Підсумковий проєкт «Моя книга-винахід»	6	16	22
9.	Підсумок	2	-	2
Разом:		66	78	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Мета, завдання та зміст роботи. Правила поведінки в колективі. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації робочого місця. Організаційні питання. Правила безпеки життєдіяльності.

2. Казка надихає науковців (4 год.)

Теоретична частина. Що таке креативність і як її розвивати. Як народжується ідея? Як письменники-фантасти вигадують свої сюжети?

Винаходи, натхнені літературою: субмарина Жуля Верна – підводний човен, роботи у фантастиці – сучасні андроїди.

Практична частина. Вправа «Коло ідей» (колективне генерування фантастичних сюжетів).

Гра «Що було б, якби...» (моделювання фантастичних ситуацій).

3. Наукові ідеї у літературі: від фантастики до реальності (24 год)

Теоретична частина. Книги та автори, які передбачили майбутнє (Жуль Верн, Герберт Веллс, Рей Бредбері – у адаптованих текстах). Чому фантастика надихає вчених. Українська фантастика: приклади ідей.

Практична частина. Аналіз уривків: знайти фантастичний винахід і уявити його сучасний аналог. Малювання постера «Фантастика і наука».

Міні-дослідження: «Який винахід із книги міг би стати реальністю».

Вправи «міні-експеримент» (наприклад, сонячна батарея з фольги й картону).

4. Подорожі у незвідані світи: космос, океан, майбутнє (24 год)

Теоретична частина. Уявні світи у фантастиці: інші планети, підводні царства, цивілізації майбутнього. Чому людина завжди прагнула подорожей і відкриттів. Приклади наукових досліджень космосу та океану.

Практична частина. Створення «Мапи незвіданої планети». Малюнок-комікс «Один день на іншій планеті». Театралізована гра «Експедиція в космос».

Проект «Місто майбутнього під водою».

5. Енергія у казках і науці (18 год)

Теоретична частина. Чарівні джерела сили в казках: жива вода, вогонь-дракон, чарівні камені. Сучасні джерела енергії: сонце, вітер, вода, атом. Мрії про «вічний двигун» і відновлювані ресурси.

Практична частина. Досліди з енергією (вітряк з паперу, сонячний експеримент). Колективний плакат «Енергія майбутнього». Створення міні-проєкту «Мій чарівний генератор». Гра «Якби я мав чарівну силу».

6. Книга майбутнього: від рукопису до електронної (18 год)

Теоретична частина. Історія книги: від глиняних табличок до електронних рідерів. «Живі» книги у фантастиці (книги, що розмовляють, показують картини, відповідають читачеві). Якою може стати книга майбутнього.

Практична частина. Створення макета «інтерактивної книги» (з кишеньками, вкладками, QR-кодами). Малювання обкладинок для книжок майбутнього. Колективний проєкт «Жива бібліотека фантазії».

Вправи з QR-історіями (використання технологій для читання).

7. Створення власної фантастичної історії (30 год.)

Теоретична частина. Як написати фантастичне оповідання: сюжет, герої, конфлікт, розв'язка. Приклади дитячих фантастичних творів. Взаємозв'язок літератури, мистецтва і науки.

Практична частина. Написання коротких оповідань (індивідуально й у парах). Редагування текстів, робота з мовленням. Ілюстрування власних історій. Читання уривків уголос.

8. Підсумковий проєкт «Моя книга-винахід» (22 год.)

Теоретична частина. Як оформити і презентувати творчий проєкт. Приклади книжок-проєктів, створених дітьми. Обговорення структури майбутніх робіт: текст, малюнки, титул, обкладинка.

Практична частина. Створення індивідуальної або колективної книги з оповіданням і фантастичними ілюстраціями.

Презентація власної книги-винаходу (читання, виставка, театралізація).

Оформлення міні-бібліотеки дитячих фантастичних книжок.

9. Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Читацька компетентність – уміє аналізувати й інтерпретувати фантастичні сюжети, порівнювати літературні образи з науковими фактами, робити висновки.

Пізнавальна компетентність – має уявлення про історію книг, розвиток науки і техніки; розуміє зв'язок між фантастичними ідеями і реальними винаходами.

Комунікативна компетентність – створює власні усні й письмові тексти (оповідання, комікси, проєкти), презентує результати своєї роботи перед однолітками.

Творча компетентність – уміє працювати з художнім і науковим матеріалом, створювати і оформлювати власні книги, фантастичні історії, ілюстрації, моделі.

Соціальна та громадянська компетентність – відчуває цінність української та світової культури, усвідомлює важливість наукових ідей для майбутнього суспільства, виявляє готовність до командної роботи й відповідального ставлення до спільних проєктів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. «STEM-Старт» навчальна програма курсу за вибором для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (авт. Потапенко І. В., Дубовик О. А., Онопрієнко О. В.)
2. STEM–освіта: шляхи впровадження та перспективи / за заг. ред. О. І. Данилової, В. В. Сургаєвої. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. – 120 с
3. Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Кропивницький, 19 березня 2024 р.) / За заг. ред. Т. С. Плачинди. Кропивницький: ПП «Поліум», 2024. 290 с.
4. Виховання дітей та учнівської молоді в контексті сучасних соціокультурних викликів : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ-Біла Церква, 2 червня 2022 р.) / за ред. Л. В. Канішевської, К. В. Плівачук. Біла Церква : КНЗ КОР «КОІПОПК», 2022. 148 с.
5. Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі: методичні рекомендації. [Т. К. Окушко, Н. В. Харченко, С. В. Коновець, С. В. Федоренко, Н. О. Шпиг; наук. ред. Т. К. Окушко]. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 44 с.
6. Ворожейкіна О. М. Театр для малюків (початкова школа). Харків : Основа. 2010. 208с
7. Галілей та перша зоряна війна Лука Новеллі / Переклад з італійської Олени Кругликової. – Київ: К.І.С., 2016.
8. Гурковська Т. Конструктор як засіб атрибутивного забезпечення гри // Вихователь-методист. – 2014. – №5 – С. 7-9
9. Джафарова О. С. Нетрадиційні художні техніки у творчому самовираженні молодших школярів // Мистецтво та освіта. Київ : Педагогічна думка, 2012. № 3. С. 38-43.
10. Джордж і таємний ключ до Всесвіту; Джордж і скарби космосу Стівен Гокінг, Люсі Гокінг ; художник Гаррі Парсонз / Переклад з англійської Ганни Лелів. – Львів: ВСЛ, 2016.
11. Європейський дослідницький простір : здобутки і перспективи / Ін-т педагогіки НАПН України; О. М. Топузов, О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. М. Шпарик [за заг. ред.. О. М. Топузова, О. І. Локшиної] – Київ : [б. в.], Пед. думка, 2024. – 66 с
12. Збірка українських приказок та прислів'їв : репринтне відтворення вид. 1929 р. / уклад. А. Багмет, М. Дашенко, К. Андрущенко. Київ : Техніка, 2002. 224 с.
13. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» : методичний посібник / А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, В. В. Мачуський; за ред. В. В. Мачуського. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 223 с.
14. Історія космічних досліджень Луї Стівелл / Пер. з англ. Руслана Фещенко ; художник Пітер Алан. – Київ : Країна Мрій, 2011.

15. Міхєєва О. В. LEGO: середовище, іграшка, інструмент / О. В. Міхєєва, П. А. Якушкін // Інформатика і освіта. 2016. № 6. С. 54-56
16. Плутон. Валентина Вздольська; Художник Інна Черняк. – Харків: Vivat, 2016.
17. Уварова Т. Волкова Ю. Федієнко В. Мовленнєве спілкування високий рівень. Харків : ВД «Школа», 2010. 62 с
18. Український космос Упор. Валерій Чередниченко, Сергій Грабовський ; Художник Віктор Гаркуша – Київ: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2009.